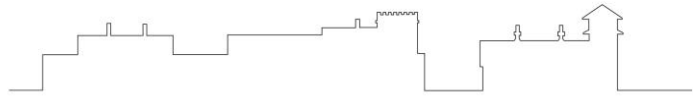

Minjavernd

Skýrsla stjórnar Minjaverndar hf. fyrir starfsárið 2022.

Á aðalfundi Minjaverndar hf. þann 26. apríl 2022 voru eftirtalin kjörin í stjórn félagsins: Sem aðalmenn Þröstur Ólafsson, Þórhallur Arason, Sólveig Pétursdóttir, Óli Jón Hertervig og Ólöf Örvarsdóttir. Sem varamenn Gunnlaugur Claessen, Hrafn Hlynsson og Nikulás Úlfar Másson. Endurskoðandi félagsins var kjörin Margrét Pétursdóttir löggiltur endurskoðandi. Á fyrsta fundi nýrrar stjórnar var Þröstur Ólafsson kjörinn formaður stjórnar og Þórhallur Arason varaformaður. Framkvæmdastjóri félagsins er Þorsteinn Bergsson. Stjórn Minjaverndar hélt 5 bókaða stjórnarfundum á starfsárinu. Hér verður gerð grein fyrir helstu atriðum í starfsemi félagsins.

Framkvæmdir eða áform Minjaverndar í Reykjavík.

Árið 2014 var gengið frá tveim samningum milli Reykjavíkurborgar og Minjaverndar um nokkur hús. Annars vegar rammasamningi um Gröndalshús, StóraSel, Norðurpól, Hringbraut 116-118 og Sóttvarnarhúsið við Ánanaust. Hins vegar samningi um yfirtöku Minjaverndar á húsunum Hverfisgötu 61, Laugavegi 36 og Grettisgötu 17. Minjavernd lauk við endurgerð Gröndalshúss 2017, StóraSels 2019 og Laugavegs 36 2020, en það var flutt að Starhaga 1. Reykjavíkurborg hélt eignarhaldi að Gröndalshúsi að endurgerð lokinni, en StóraSel og Laugavegur 36 hafa verið seld. Hafin er framkvæmd þess að endurgera húsin frá Hverfisgötu 61 og Grettisgötu 17 á lóðum að Grettisgötu 9a og 9b. Norðurpóllinn verður staðsettur á sér lóð á Hlemmi. Unnið er að aðaluppdráttum fyrir húsið þar og stefnt að upphafi framkvæmda á árinu 2024.

Hegningarhús á Skólavörðustíg.

Viðgerðir á Hegningarhúsinu við Skólavörðustíg hafa verið umfangsmiklar á liðnum árum, en einkum hefur verið unnið að viðgerð þess að ytra byrði og uppbyggingu gólfa neðri hæðar. Að frumkvæði fjármálaráðuneytis hófust á árinu 2019 viðræður um framhald endurbyggingar hússins. Ennfremur um fjármögnun framhalds þessara framkvæmda með þróun og sölu lóða og eigna í eigu ríkis. Til skoðunar var að ríki yki við hlutfé sitt í Minjavernd vegna hússins og Minjavernd taki þá eign yfir. Niðurstaða varð ekki hvað það varðar. Í þess stað liggur nú sú ákvörðun fyrir að ríki stofni sérstakt félag um eignir sem ekki nýtast í almennum rekstri, en þykja varðveislusuverðar og þess eðlis að rétt sé að endurgerðar séu af ríki og eftir atvikum verði í ríkiseigu. Ákveðið hefur verið að Minjavernd taki að sér umsjón og rekstur þess félags.

Yfirlæknishús að Vífilsstöðum.

Minjavernd tók á árinu 2021 að sér fyrir Framkvæmdasýslu - Ríkiseignir endurbyggingu á Yfirlæknishúsinu að Vífilsstöðum. Húsið var reist 1919 til 1920 og sem nafn þess bendir til fyrir Sigurð Magnússon yfirlækni að Vífilsstöðum. Það var eitt vandaðasta einbýlishús á

landinu á sínum tíma, en hafði látið verulega á sjá. Verkið hófst haustið 2021 og unnið hefur verið að viðgerð á ytra byrði hússins og eru þær nú mjög langt komnar.

Viðfangsefni eða áform Minjaverndar úti á landi.

Ólafsdalur í Dölum.

Minjavernd gerði tvo samninga við ríkissjóð árið 2015 um uppbyggingu í Ólafsdal í Gilsfirði. Þar stóð þá einungis uppi eitt hús, Skólahúsið, sem Torfi Bjarnason, frumkvöðull og stofnandi Bændaskólans reisti 1896. Skólann stofnaði hann 1880 og rak hann þar til 1907 ásamt Guðlaugu Zakaríasdóttur konu sinni. Þetta var einn fyrsti bændaskólinn á landi hér sem kunnugt er og voru fjölmargar nýjungar í landbúnaði þess tíma ættaðar þaðan. Alls útskrifuðust 156 nemar frá skólanum á þessum 27 árum. Ummerki flestra þeirra húsa sem voru fallin eru enn greinileg og töluverðar upplýsingar og heimildir eru til staðar um flest þeirra.

Áhugi hafði verið ríkur um árafjöld að byggja upp staðinn að nýju og viðhalda með því sögu og húsum. Að niðurstöðu varð að í ágúst 2015 var ritað undir tvo samninga um uppbyggingu þessa. Markmið var að endurbyggð yrðu flest þau hús sem fallin voru, auk þess að ljúka endurbyggingu Skólahússins sem hafin var viðgerð á. Annar samningurinn inniheldur samkomulag hvar ríki afsalar til Minjaverndar tæplega 60 ha. lands ásamt Skólahúsinu. Minjavernd gengst þar undir að standa fyrir uppbyggingu að ákveðnum forsendum uppfyltum. Hinn samningurinn tekur yfir vörslu lands upp í 200 metra hæð yfir sjó m.a. til uppgræðslu og til að halda utan um heildarsýn verkefnisins og uppgræðslu í dalnum.

Minjavernd hefur síðan unnið að undirbúningi og endurbyggingu. Gert var í tvígang deiliskipulag fyrir það svæði sem uppbygging húsa tekur til, en á liðnu ári var einnig unnið deiliskipulag fyrir dalinn í heild. Skipulagsferli þessi hafa öll fengið formlega staðfestingu. Unnið hefur verið að fornleifaskráningu, hvort tveggja fyrir hið deiliskipulagða svæði sem og um allan Ólafsdal og Hvarfsdal. Við þá vinnu fannst víkingaaldarskáli og fleiri hús frá landnámstíð. Í framhaldi af þeim fundi var ráðist í fornleifarannsókn á þeim rústum. Aldursgreining á sýnum staðfesta að um mannvirki frá landnámstíma er að ræða og líklega frá upphafi 9. aldar. Þessu til viðbótar var ráðist í fornunhverfisrannsókn sem hefur leitt til þekkingar á gróðurfari á svæðinu frá því fyrir landnám og til nútíma. Leitað var að heitu vatni og ráðist í að bora eftir því með árangri síðla árs 2019. Sett hefur verið upp um 6 km löng girðing með uppgræðslu í framtíð í huga. Unnið hefur verið að endurbyggingu Mjólkurhúss, Fjóss, Haughúss og Smíðastofu og er þessum áföngum nú nær lokið. Jafnframt hefur verið reist geymsluskemma á svæðinu hvar nýtt rafmagnsinntak fyrir svæðið hefur verið tekið inn og Lækjarhús sem hýsa mun tæknirými o.fl. Samhliða þessu er hafin viðgerð á Skólahúsinu. Unnið verður áfram að þessu verkefni, en því hefur verið skipt í tvo áfanga og að því stefnt að þeim fyrri verði lokið 2024. Ráðist verður síðan í framkvæmd við seinni áfanga verkefnisins og er vinna að undirbúningi og fjármögnun hafin. Vegagerðin mun annast og kosta endurbætur á um 6 km vegi frá Þjóðvegi og inn að Ólafsdal. Fengist hefur stuðningur af Landsáætlun til uppbyggingar ferðamannastaða til gerðar göngustíga, merkinga, bílastæða fyrir ferðamenn og uppsetningu á snyrtingum.

Í húsunum öllum verður rekin menningartengd ferðapjónusta, hvar sögu búnaðarskólans verður gerð góð skil í upplifun gesta. Þess utan verður ábúð í dalnum allt frá landnámi dregin upp m.a. með frágangi á rúst landnámsskálans í dalnum, gerð göngustíga hvar gestum verður gert kleyft að skoða mikinn fjölda skráðra minja í dalnum en þær skipta hundruðum. Markmiðið er að endurreistur verði Ólafsdalur áhugaverður og eftirsóttur viðkomustaður ferðamanna. Þetta er stórt verkefni og mun taka til sín umtalsvert fjármagn.

Fjármögnun framkvæmda Minjaverndar á næstu árum.

Íslandsbanki hefur alla tíð verið viðskiptabanki Minjaverndar og fjárhagslegur bakhjarl í verkum félagsins. Bankinn mun annast fjármögnun þekktra verkefna Minjaverndar á næstu árum, þar á meðal fjármögnun stórs hluta uppbyggingar í Ólafsdal. Félagið er þakklátt fyrir það samstarf sem hefur verið farsælt.

Eyjólfspakkhús, Stórapakkhús og Samkomuhús í Flatey.

Við upphaf árs 2022 voru allar eignir Minjaverndar í Flatey seldar. Félagið hefur um áratuga skeið unnið að ýmsum uppbyggingarverkum þar með góðum árangri. Því starfi er því nú lokið

Útgáfustarfsemi, kynningarefni.

Minjavernd hefur á seinni árum lokið hverju verkefni með því að merkja viðkomandi hús með skildi úr steiptum kopar, með örstuttu ágripum af sögu. Flest þau hús sem félagið hefur endurbyggt bera því nú slíkan skjöld. Árið 2017 var gefin út bókin Litbrigði húsanna, með fróðleik um flest þau verk sem félagið hefur annast. Jafnframt var gerð sjónvarpsmynd um endurbyggingu Franska spítalans. Fyrir liggur að taká ákvörðun um fyrirkomulag kynningarefnis vegna uppbyggingar í Ólafsdal.

Fjárhagsstaða, uppgjör og afkoma Minjaverndar hf.

Afkoma Minjaverndar á árinu 2022 samkvæmt samstæðureikningi var jákvæð um 58.7 milljónir króna. Rekstrartekjur samstæðu námu um 333.7 millj. kr., rekstargjöld um 235.4 millj. kr., og þar af afskriftir og niðurfærslur eigna um 31.3 millj. kr. Á árinu voru afskrifaðar kr. 25 millj vegna framkvæmda í Ólafsdal. Fjármagnsliðir voru neikvæðir um 18.4 millj. kr. Eignir félagsins námu í árslok 879.3 millj. kr. og skuldir um 639.4 millj. kr. Eigið fé var því um 239.9 millj. kr.

Niðurlag.

Staða Minjaverndar hf. er góð og fjárhagsleg staða til að standa straum af þeim verkefnum sem fyrir liggja er góð. Undanfarin ár hefur félagið unnið að verkefnum sem vitað var að greiða þyrfti með í framkvæmd. Fyrir bragðið hefur gengið nokkuð á eigið fé félagsins. Framundan eru nú hins vegar verkefni sem flest innan Reykjavíkur eru þess eðlis að gera má ráð fyrir að þau standi undir kostnaði. Eftir að félagið hvarf frá því að vera fasteignaeigandi og sneri starfi nær alfarið að þróun verkefna tengdum endurgerð húsa hefur það selt allar sínar fjárfestingaeignir. Þær sem eftir standa geta ekki talist til þeirrar skilgreiningar og því verða afskriftir eigna meiri í reikningum. Það er eðlilegt, enda oftast en ekki sem endurbyggingarkostnaður verka er hærri en mögulegt söluvirði þeirra.

Pröstur Ólafsson formaður stjórnar
Þorsteinn Bergsson framkvæmdastjóri.